

De activiteiten van Ephor worden mogelijk gemaakt door een subsidie van ZonMw

[JAARGANG 4 | EDITIE 2 | najaar 2013]

Voorschrijvend artsen willen meer informatie over toepassing geneesmiddelen bij 75-plussers

Ephor onderzoeker Erna Beers van Ephor heeft via een enquête nagegaan welke informatie artsen, die veel aan oude patiënten voorschrijven, nodig hebben over geneesmiddelen om zo goed en veilig mogelijk te kunnen voorschrijven. Ze vergeleek de resultaten met de informatie die het Europese geneesmiddelenagentschap (EMA) via de productinformatie voor arts en apotheker (SmPC) vermeld. De voorschrijvend artsen wilden meer informatie hebben over de toepassing bij 75 plussers, de tijd tot effect in geval van preventieve chronische behandeling, aan- of afwezigheid van anticholinerge effecten, geneesmiddelinteracties met ziekten en gebruiksgemak. Het artikel is in PLOSone verschenen en als pdf op de onderzoekspagina op de website van Ephor te lezen en te downloaden.

5-a-reductaseremmers rapport van Ephor

Aan de evidence-based geneesmiddelenrapporten is een nieuw rapport van Ephor toegevoegd. Het rapport is gepubliceerd op de website van Ephor, www.ephor.nl. Het rapport betreft de vergelijking van dutasteride en finasteride voor de behandeling van benigne prostaathyperplasie bij mannen. In dit rapport is naast de eerder beschreven systematiek van Ephor, gebruik gemaakt van ADDIS. ADDIS is een netwerk meta-analyse methode om geneesmiddelen op basis van effectiviteit en veiligheid met elkaar te vergelijken. Het rapport is van commentaar voorzien door de NHG, KNMP en Verenso. Het definitieve rapport is zowel op de Homepagina van Ephor, als op de patiëntenzorgpagina en via de Ephor informatiebank beschikbaar.

Richtlijnen Ephor in normen Waarborgzegel Fixatievrije zorginstelling

De richtlijn voor antipsychotica en antidepressiva van Ephor zijn opgenomen in de Waarborgzegel Fixatievrije zorginstelling van de innovatiekring Dementie. Uw zorginstelling kan hiermee met twee sterren worden gewaardeerd. (Zie www.innovatiekringdementie.nl)

Promotie op vermijden van bijwerkingen

Carolien van der Linden, klinisch geriater en klinisch farmacoloog, is donderdag 27 juni gepromoveerd op het proefschrift 'Adverse drug reactions in individual patient care'. In de studies laat zij zien dat de documentatie en overdracht van informatie tussen artsen onderling en tussen artsen en apothekers sterk te verbeteren is. Een kwart van de patiënten, bij wie een geneesmiddel gestopt is wegens een bijwerking krijgt hetzelfde middel binnen een half jaar terug. Zij heeft in Eindhoven een systeem ontwikkeld waardoor artsen op eenvoudige manier de reden van stoppen van een geneesmiddel kunnen documenteren, waardoor andere artsen en apothekers, zowel in het ziekenhuis als in de 1e lijn, direct gewaarschuwd kunnen worden. Promotoren zijn prof. Erik Korsten (TU Eindhoven en Catharina ziekenhuis) en Prof. Toine Egberts (UU en Ephor) en copromotoren dr Paul Jansen (UMC Utrecht en Ephor) en dr Grouls (Catharina ziekenhuis).

IGZ vraagt aandacht voor polyfarmacie

In opdracht van de Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft het RIVM een rapport geschreven:

Polyfarmacie bij kwetsbare ouderen: inventarisatie van risico's en mogelijke interventie-strategieën.

In dit rapport worden aanbevelingen gedaan om hoog risico situaties in kaart te brengen, aandacht te besteden aan ICT om een medicatiereview goed uit te kunnen voeren en implementatie ervan te verbeteren. Ephor heeft meegewerkt aan de totstandkoming van dit rapport dat op de pagina patiënten op de website van Ephor te vinden is.

Indicaties 23 geneesmiddelen en lab op recept

Vanaf 1 augustus 2013 zijn artsen wettelijk verplicht om bij bepaalde geneesmiddelen de reden van voorschrijven op het recept te vermelden. Ook zijn artsen verplicht om een afwijkende nierfunctie (MDRD/e-GFR) actief aan de apotheker te verstrekken. Doel is nog betere en veiligere zorg bij medicatiegebruik. De middelen zijn te zien op de patiëntenzorgpagina van de website van Ephor.

Reden van voorschrijven op recept

Bij 23 geneesmiddelen moet de reden van voorschrijven op het recept worden vermeld. Dit zijn geneesmiddelen die voor meerdere indicaties in uiteenlopende doseringen kunnen worden voorgeschreven én waarbij sprake is van een smalle therapeutische breedte of risico op ernstige bijwerkingen (toxiciteit). Aan de hand van de reden van voorschrijven kan de apotheker controleren of de dosering klopt.

Uitwisselen labwaarden

Artsen die laboratoriumonderzoek hebben laten uitvoeren naar de nierfunctie (MDRD/e-GFR) van een patiënt, zijn vanaf 1 augustus ook verplicht om een afwijkende uitslag aan de apotheker van de patiënt te verstrekken. De nierfunctie is belangrijke informatie met het oog op de medicatieveiligheid.

Apothekers kunnen daarnaast, met toestemming van de patiënt, andere labwaarden bij de arts opvragen. In de praktijk zal het meestal gaan om natrium, kalium, PT-INR, farmacogenetische parameters en de bloed- of plasmaspiegel van geneesmiddelen met een smalle therapeutische breedte.

Als een voorschrijver de verplichting niet nakomt om voor een van genoemde geneesmiddelen de reden van voorschrijven te vermelden of een afwijkende nierfunctiewaarde door te geven, dan kan de apotheker deze opvragen. Wij adviseren u om lokaal of regionaal afspraken te maken over de wijze van communiceren hierover.

De regeling die per 1 augustus ingaat, is een alternatief voor de ministeriële regeling van 2012. De KNMG, LHV, NHG, OMS, KNMP en NVZA onderschrijven het belang van het vermelden van een reden van voorschrijven en het uitwisselen van labwaarden in die gevallen waar de patiëntveiligheid in het geding is. Maar de regeling moet wel uitvoerbaar zijn voor artsen en apothekers en de vorige was dat niet. De regeling die ingaat, is in de ogen van de betrokken beroepsorganisaties een duidelijke verbetering. De afspraken zijn overigens minimumeisen. Regionaal of lokaal kunnen afspraken worden gemaakt om meer informatie uit te wisselen.

Randvoorwaarden

Het vermelden en uitwisselen van gegevens tussen artsen en apothekers wordt een stuk eenvoudiger als aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan, zoals optimale ICT-ondersteuning. De beroepsorganisaties gaan daar samen met het ministerie van VWS aan werken. Na een evaluatie van de uitvoerbaarheid en een toetsing of de maatregelen daadwerkelijk bijdragen aan de patiëntveiligheid, kan de lijst van geneesmiddelen en labwaarden stapsgewijs worden uitgebreid. Dit zal gebeuren op basis van aanvullende criteria die de patiëntveiligheid bevorderen.

Bezoek ook www.ephor.nl

Nascholingscursus Patiënten, pillen en praktijk

Het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) organiseert in samenwerking met het Boerhaave Instituut op 10 oktober 2013 een nascholing voor huisartsen en andere specialisten met belangstelling voor het onderwerp. Ephor manager Paul Jansen zal spreken over evidence based voorschrijfgedrag en de oudere patiënt met polyfarmacie. De cursus vindt plaats in Museum Boerhaave in Leiden, waar op dit moment de tentoonstelling 'Pillen en poeders: zorg of zegen' te zien is. Onderwerpen die tijdens de cursus aan bod komen zijn:

- NNT en NNH, wanneer is een middel een goed geneesmiddel?
- Risicocommunicatie: hoe kunnen HA sneller op de hoogte zijn van bijwerkingen?
- Media, marketing en voorschrijfgedrag
- De invloed van de patiënt op voorschrijfgedrag
- Toetsen van geneesmiddelen bij kwetsbare groepen, de ethische aspecten

Geneesmiddelengebruik kent in de praktijk vele gezichten en ontwikkelingen. Deze cursus brengt de laatste inzichten, richtlijnen en probleemgebieden rond geneesmiddelen.

Colofon:

De Ephor Nieuwsbrief is een uitgave van Ephor.

UMC Utrecht / Ephor, afdeling Geriatrie

Huispost B05.256

Postbus 85 500

3508 GA Utrecht

www.ephor.nl

www.ephor.eu

Promotie van Ephor Appropriate Prescribing

Op donderdag 20 juni is Clara Drenth-van Maanen, onderzoeker van Ephor, gepromoveerd met haar proefschrift "Appropriate prescribing for older people". Het proefschrift bevat zeven studies naar het verbeteren van voorschrijven aan oude patiënten, en vooral optimaliseren van polyfarmacie en de communicatie daar over.

Het optimaal voorschrijven van geneesmiddelen is het maken van medicatiekeuzes die leiden tot een maximale gezondheidswinst voor de patiënt, binnen de mogelijkheden van de maatschappij. Oudere mensen hebben een verhoogd risico om medicatie voorgeschreven te krijgen die ongeschikt voor ze is. Dit kan leiden tot ongewenste uitkomsten, zoals bijwerkingen en mogelijk zelfs medicatie gerelateerde ziekenhuisopnames. Bij ouderen zijn er meerdere factoren die bijdragen aan het verhoogde risico op ongeschikte medicatie. Zo worden polyfarmacie, een veranderde farmacokinetiek en -dynamiek (bijvoorbeeld door een verminderde nierfunctie, veroudering, polymorbiditeit), en momenten van medicatieoverdracht geïdentificeerd als risicofactoren. Dit maakt optimaal voorschrijven voor ouderen lastig. Voor elke patiënt moet een arts beslissen welke geneesmiddelen in welke doseringen het meest optimaal zijn, op basis van het behandeldoel, comorbiditeit en contra-indicaties (zoals bekende allergieën). De studies in het proefschrift hadden als doel de frequentie en de aard van risicofactoren voor ongeschikt voorschrijven aan ouderen te onderzoeken, waarbij de focus op polyfarmacie, medicatieoverdracht en verminderde nierfunctie lag. Interventies ter verbetering hiervan werden ontwikkeld en onderzocht op effectiviteit. Het proefschrift is als pdf beschikbaar op de Ephor website.

In de algemene discussie van haar proefschrift is Clara Drenth ingegaan op hoe we de resultaten van dit proefschrift kunnen interpreteren en wat we nog kunnen doen om farmacotherapie voor de oudere patiënt te verbeteren. Een belangrijke voorwaarde voor optimaal voorschrijven voor ouderen is een goede samenwerking en communicatie tussen patiënt en/of mantelzorger, arts, apotheker, en alle andere betrokken zorgverleners. Een andere belangrijke voorwaarde is dat artsen voldoende kennis hebben van farmacotherapie bij de oudere patiënt om optimaal te kunnen voorschrijven. Artsen kunnen hierbij ondersteund worden door voorschrijfcriteria. De methodes beschreven in dit proefschrift, zoals de GMA en de POM, kunnen artsen ondersteunen met optimaal voorschrijven. In de toekomst zal een elektronische versie van de Systematic Tool to Reduce Inappropriate Prescribing (STRIP), een verder ontwikkelde versie van de POM die is opgenomen in de multidisciplinaire richtlijn Polyfarmacie bij ouderen, beschikbaar komen voor artsen en apothekers. Idealiter wordt de STRIP ondersteund met een elektronische doseringscontrole voor patiënten met een verminderde nierfunctie.

Volg Ephor ook op Twitter en LinkedIn

Twitter: www.twitter.com/EphorNL

LinkedIn: <http://goo.gl/7IPVG>

Ephor Agenda 2013 / 2014

30 september – 2 oktober 2013, FIGON Dutch Medicines Days,

2 – 4 oktober 2013, EUGMS congres, Venetië, <http://www.eugms2013.it>

10 oktober 2013, Nascholingscursus Patiënten, pillen en praktijk, Leiden

17 – 19 september 2014 EUGMS congres, Rotterdam,